

Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı

Music Education and Cognitive Achievement of Children

Yılmaz ŞENDURUR

Dolunay AKGÜL BARIŞ

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı,
Ankara-TÜRKİYE

ÖZET

Bu araştırma, müzik eğitiminin çocukların özellikle bilişsel başarıları üzerindeki etkisini ortaya koymak, genelde düşünüldüğü gibi müziğin sadece duygulara seslenmekle kalmayıp, duygular yoluyla akla seslendiğini, ayrıca her yaş grubundaki çocuğun bilişsel öğrenmelerinde de önemli ölçüde etkin bir rol oynadığını vurgulamak amacını taşımaktadır.

Bu amaçla yurt dışında koynuyla ilgili yapılmış araştırmalar taranmış, bu araştırmaların ışığı altında Ankara Rıfat Ege Binnaz Ege Anadolu Lisesi 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden toplam 26 öğrenci üzerinde mini bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada müzik eğitimi alan ve almayan 2 gruptan oluşan öğrencilerin, yıl sonunda tüm derslerden aldıkları not ortalamaları karşılaştırılmıştır. İki grubun yıl sonu not ortalamaları gruplanarak, gruplar arasında frekans ve yüzde dağılımları alınmış, sonuç olarak müzik eğitimi alan grubun tüm derslerden daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, biliş, bilişsel başarı

ABSTRACT

This study aims to discover the effect of music education especially on the cognitive achievement of the children, and to emphasize that as it is generally thought music does not only apply to senses but also to minds by feelings and it takes an important part in the cognitive learning of the children at every age. For this study all the studies carried out in this field were examined and a mini research was conducted upon 26 students studying in the 2nd and 3rd year students of Ankara Rıfat Ege Binnaz Ege Anatolian high school. In the study the average marks of all the subjects of the students taking and not taking music education were compared. The marks were grouped and their frequency and percentage distribution were determined. The results revealed that the students taking music education were more successful in all subjects.

Key Words: Music Education, cognitive, cognitive achievement

1. GİRİŞ

Oldukça kapsamlı bir kavram olan biliş, insan zihninin dünyayı ve çevresindeki olayları anlamaya yönelik yaptığı işlerin tümüdür (Fidan, 1986: 65). Öğrenen bireyin dikkat, imgelem, algı , hafıza ve içgörü gibi süreçleri kullanması bilişsel bir işlemdir. (Selçuk, 2000: 172)

Biliş sözcüğü, dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren, zihinsel faaliyetler anlamına gelir. Biliş sözcüğü şu süreçleri kapsar:

Algılama: Gerek iç gerekse dış dünyada edinilen bilgilerin yorumlanması, organize edilmesi ve yeniden bulunmasıdır.

Bellek: Algılanan bilginin bulunup getirilmesi ve depo edilmesidir.

Muhakeme: Bilgiyi belirli bir anlam çıkarma ve sonuca varma amacıyla kullanabilmedir.

Düşünme: Bilginin ve çözümlerin nitelikçe değerlendirilmesidir.

Kavrama: Bilginin iki ya da daha fazla kısımları arasındaki yeni ilişkileri tanıyabilmedir. (Yavuzer, 1999: 42).

Bireyin eğitim-öğretim süreci içerisinde, bilişsel öğrenme yaşantıları önemli bir yer tutar. Öğrenme etkinliklerinde olduğunca çok sayıda duyu organına hitap edilmelidir. Bu bağlamda, eğitimin bütün dallarında olduğu gibi müzik eğitiminde de amaç bireyi duyuşsal, bilişsel ve devinişsel açıdan geliştirmek ve onun davranışlarında bu yönde istedik değişiklikler oluşturmaktır.

"Müzik, özü itibarıyla eğitsel bir nitelik taşır. Herkes, müzikle ilişkisinin biçimine, yönüne, kapsamına ve derecesine göre ondan bir şey alır; bir şey edinir; bir şey kazanır." (Uçan, 1996: .30)

Müzik eğitiminin bireyin duyuşsal ve devinişsel davranışlarındaki olumlu etkilerinin yanı sıra, bireyin bilişsel öğrenmelerinde de önemli ölçüde etkili rol oynadığı bir çok araştırmayla kanıtlanmıştır.

"Sanatın diğer dallarında olduğu gibi müziğinde bir iletisi vardır ve duyular yolu ile akla seslenir. Ancak öteki sanatlardan farklı olarak tınılarla konuştuğu için başka deyişle iletisini tınılarla bildirdiği için onun bu yönü kolay anlaşılmasa, sadece duygulara

seslendiği sanılır. Müzik eğitimi almamış olan kimse, akıl etkinliği hiç işe karışamayacağı için müziğin iletisine ve içerdiği sanatsal değerlere kapalı kalır." (İpşiroğlu, 1998: 41)

Müzik eğitimi kritik düşünme, problem çözümü ve bu amaçlara yönelik nasıl iş birlikçi çalışılması gerektiğini öğrenme gibi akademik ve kişisel becerilerin gelişmesini destekler. Sembollerin nasıl kullanılacağı, bilgiyi analizleme, sentezleme ve değerlendirme gibi kavramaya yönelik beceriler müzik öğretiminde tam belirgin olmamakla birlikte çocuğun bu yöndeki becerilerinin gelişimini güçlendirici yöndedir.

Sayı sayma ve oranlar gibi soyut kavramlar müzik eğitiminin içeriğine uygulandığı zaman, somut ve net anlamlara ihtiyaç duyarlar. Müzik eğitimi sayesinde bu kavramlar arasındaki ilişki daha çabuk yapılabilir. Müzik eğitimi, çocukta el ve göz koordinasyonu, ritim, sembollerini tanıma, dikkat ve insan zekâsının diğer normlarını geliştiren bir nitelik de taşır.

İnsan zekâsını soyut zekâ, mekanik zekâ ve sosyal zekâ olmak üzere 3 ana başlıkta sınıflandırırsak;

a- Sembollerle, kavramlarla, ilkelerle ve bunların problemi çözmede kullanılması ile ilgili yetenek ve davranışlar soyut zekâyı

b- Araçların, eşyaların, nesnelere kullanılması ile ilgili yetenekler ve davranışlar mekanik zekâyı

c- İnsanlarla iyi ilişkiler kurabilme, sosyal problemleri çözme ile ilgili yetenekler ve davranışlar sosyal zekâyı gösterir (Başaran, 1969:91).

Ayrıca etkin ve bilinçli bir müzik eğitimi çocuğun yaratıcı gücünü uyandırdığı gibi, onun bu yöndeki yeteneklerinin de gelişmesini ve zenginleşmesini sağlar.

Bu bağlamda çağdaş eğitimin vazgeçilmez unsurlarından biri olan müzik eğitiminin amaçları içerisinde; insan zekâsını ve yeteneklerini en üst düzeyde geliştirmek ve yetkinleştirmek vardır. Eğitim sürecinin bir boyutu olarak müziğin, bireyin, zekâ gelişimi ve bilişsel başarısı üzerindeki etkileri de yıllardan beri çok çeşitli araştırmalara konu olmuştur.

Konuyla İlgili Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Müzik eğitimi ve akademik başarı konulu araştırmalara baktığımızda; 1999'da College-Bound Seniors Ulusal Raporundaki bir araştırma dikkat çekmektedir. Raporda, müzik eğitimi alan öğrencilerin matematikte ve edebiyatta müzik eğitimi almayanlara oranla daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ayrıca 1998 yılında ABD'de, millî eğitimin yaptığı geniş bir araştırmanın sonuçları da müzik eğitimi alan öğrencilerin akademik başarı ödülleri, müzik eğitimi almayanlara göre daha fazla aldıklarını kanıtlamıştır.

Shoew, Rouscher, Levine, Wight, Dennis ve Newcomb tarafından 1997 yılında müziğin beyin gelişimini nasıl etkilediği müzik ve zekâ arasındaki ilişkiyi araştıran bir diğer araştırma da müzik eğitiminin, çocukların soyut muhakeme yeteneklerini, matematik öğreniminin gerektirdiği, yetenekleri arttırdığını göstermiştir. Bu araştırmada da günlük şarkı söyleme dersleri ve haftalık piyano eğitimi alan okul öncesi çocuklar incelenmiş, seçilen kontrol grubuna hiçbir özel eğitim verilmemiştir. Bütün çocuklar standart zekâ testlerinin bir alt testi kullanılarak test edilmiştir. 4 ay sonra, testlerde müzik grubunun, kontrol grubuna göre daha üstün bir başarı gösterdiği görülmüştür. Müzik eğitiminin başlamasından sekiz ay sonra ise gelişme daha da büyümüştür. Sonuçlardaki yüksek derecedeki özel gelişimin sadece daha fazla dikkatten ve deney grubunun ön yaşantılarından kaynaklanmadığı, özellikle müzikal deneyimlerden kaynaklandığı saptanmıştır.

Bilişsel becerilerin bir diğer boyutu olan yaratıcılık ve öğrenme üzerindeki bir araştırmada Mphanty ve Hejmadi, 5-6 yaşlarındaki çocukların vücutlarındaki bölümlerin adlarını öğrenmesi için çeşitli öğretim metotlarını incelemiş, resim yapısını ve tamamlanmasını içeren "Torrence Test of Creativity" ile çeşitli ölçümler yapmışlardır. Bu araştırmada dört tane seçilmiş grup vardı. 1. Grup vücudun parçalarını öğrenilmesinde sözlü öğrenim metodunu kullanmış, 2. Gruba da müzik ve dansı kullanarak vücudun parçaları öğretilmeye çalışılmıştır. 20 günlük eğitim sonrası bütün deney gruplarının, kontrol grubuna göre daha yüksek skorlar gösterdikleri görülmüştür.

Müzik ve dans grubu vücudun bölümlerini öğrenmede ve yaratıcılığı kullanmada çok büyük bir gelişme göstermiştir. Sonuç olarak, bilişsel yeteneklerde görülen gelişimin çocukların çeşitli ön yaşantılarından kaynaklandığı düşünülecek olsa da müzik eğitiminin bunu güçlü bir şekilde desteklediği açıktır.

Müzik eğitiminin bilişsel başarı üzerindeki etkisini kanıtlayan Kaliforniya Üniversitesinde yapılan araştırmalar ise şöyledir:

1981-1982 yılında Kaliforniya Mision Viejo Lisesinde, müzik eğitimi alan öğrencilerin, almayanlara göre daha yüksek bir akademik başarı gösterdikleri görülmüştür.

1981'de yapılan başka bir araştırmaya göre ise Westinghouse bilim yetenek yarışmasını kazananların %40'ının başarılı müzisyenler olduğu tespit edilmiştir.

Kaliforniya Üniversitesi Tıp Fakültesinde nöroloji asistanı Dr. Frank R. Wilson, araştırmalarında bir müzik enstrümanı öğrenmenin bireyi fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan daha hızlı geliştirdiğini ispatlamıştır. Enstrüman çalışmanın, yoğun dikkati, hafızayı, daha hızlı duyma ve görme gücünü ilerlettiği, ayrıca beynin ve sinir sisteminin tamamının gelişimini olumlu yönde etkilediği araştırma raporlarında bildirilmiştir.

1969 yılında Olanaf ve Krishner tarafından yapılan bir araştırmaya göre "ESAE TITLE I" eğitim programında, piyano derslerine katılan öğrencilerin, matematik ve tarih derslerinden, katılmayan öğrencilere göre çok daha fazla not aldıkları görülmüştür. Üstelik bu öğrencilerin IQ puanları diğerlerine göre daha yüksekte değildi (ESEA, TITLE I değerlendirme raporu 1969) (Akin 1987).

Bulgaristan'da "Suggestology" enstitüsünde D. Georgi Lozonov tarafından özel bir müzik eğitim programıyla, çocuklar 2 yıllık süreç isteyen bir eğitim programını 4 ayda aldılar ve 1. Aşamada birkaç haftada okumayı ve yazmayı, 2. Aşamada ise ileri düzeyde cebir problemi çözmeyi başardılar.

Onun bu çalışması 1983'le Dehantly'nin Kaliforniya Cennet İlkokulunda yaptığı çalışmaya benzemektedir. Dehantly'nin çalışmasında 1981-1982 ve 1982-1983 yılları arasında müzik eğitimi ile hızlı öğrenme programı alan öğrencilerin, okuma-yazma, matematik ve kompozisyon başarılarında olumlu yönde bir ilerleme olduğu görülmüştür.

Kaliforniya Sanat Konseyinin 1976'dan beri uygulanan eğitimde alternatifler programında müzik eğitiminin çocukların bilişsel başarısı üzerinde olumlu etkiler yarattığı ortaya çıkarılmıştır. Bu programda müzik eğitimi süreçleri arttırıldığında çocukların matematik başarısında normalden 1,5 kat fazla bir artış görülmüştür. Öğrenci başarısını ölçmek için IQ ve başarı testleri kullanılmıştır (Maltester, 1986).

Norveç Bilimsel Araştırma Konseyi tarafından yapılan bir araştırmada ise okul müzik derslerinde başarılı ve ilgili öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi ile müzik derslerindeki başarı puanları arasında olumlu bağlantılar olduğu ortaya çıkarılmıştır (Lillemyr 1983) (Akin 1987).

Dr. Lassar Golki tarafından yapılan bir diğer araştırmanın bulguları ise, müzik eğitiminin kavramları öğrenmede etkili olduğunu kanıtlar niteliktedir. Araştırmada müzikli oyunlar yolu ile kavramları öğrenen öğrencilerin bu kavramları, diğer öğrencilere göre daha kolay günlük hayata aktardıkları görülmüştür.

Amerikan psikoloji derneğinin gerçekleştirdiği bir araştırmaya göre, 20 incelemenin sonuçları da müzik dinlemenin çocukların başarısında olumlu bir faktör olduğunu kanıtlamaktadır. İlkokul çocukları üzerinde yapılan bu araştırma, müzik dinlemenin bilişsel olguları öğrenmede pozitif bir etki yarattığını göstermektedir.

Müziğin, derslerinde başarısız öğrencilerin başarısını da olanak verdiği, Washington'da, Tocam Clover Park School Distict'de yapılan bir araştırma ile kanıtlanmıştır. Araştırmada 5 ilkokulda 3 yıllık bir müzik eğitimi programı uygulanmış ve müziğin bilişsel becerilerin öğretiminde çok yararlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca müzik performansındaki başarı, çocukları diğer alanlarda da başarılı olmaya yönlendirmiştir.

New Meksiko'da Kaliforniya temel beceri testi uygulanan 5. sınıftaki çalgı eğitimi dersi alan öğrencilerin yine aynı sınıftaki çalgı eğitimi almayan öğrencilere oranla diğer derslerinde daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Çalgı eğitimi derslerinde daha uzun süre devam eden öğrencilerin daha uzun süre başarı gösterdikleri gözlenmiştir. Ayrıca 1979 da yine aynı okulda yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre ise okul bandosunda bulunan öğrencilerin diğer öğrencilere göre %10 daha fazla başarı gösterdikleri izlenmiştir.

Müzik programlarına 2 veya daha fazla yıl devam eden öğrencilerin 1 yıl katılanlara göre daha fazla başarı kazandıkları saptanmıştır (Robitaille & O'Neal, 1981) (Akin 1987).

Yurt dışında yapılan araştırmaların bulgularından yola çıkılarak yapılan bu mini araştırmada da müzik eğitimi ile bilişsel başarı arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Örneklem

Araştırma örneklemini, Ankara Rıfat Ege Binnaz Ege Anadolu Lisesi Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden müzik dersi alan 15 ve müzik dersi almayan 11 öğrenci olmak üzere toplam 26 öğrenci oluşturmaktadır.

İşlem

İlk aşamada araştırma için gerekli izinleri alabilmek amacıyla Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğüyle iletişime geçilmiştir. Gerekli izinler alındıktan sonra, Rıfat Binnaz Ege Anadolu Lisesinde, lise döneminde müzik dersi hiç almamış öğrenciler tespit edilmiş, buna karşılık olarak lise döneminde seçmeli müzik dersi alan öğrenciler saptanmıştır.

Saptanan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları alınmış, ortalamalar gruplanarak frekans ve % dağılımları yapılmıştır.

3. BULGULAR

Müzik eğitimi alan ve almayan öğrencilerin genel akademik başarılarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları tablolar hâlinde verilmiştir.

Tablo 1. Müzik Eğitimi Alan Grubun Akademik Başarı Ortalamaları

5.00 ile 4.00 arası	4.00 ile 3.00 arası	3.00 ile 2.00 arası
5.00	3.63	2.69
4.91	3.08	
4.77		
4.63		
4.50		
4.30		
4.27		
4.19		
4.19		
4.16		
4.13		
4.08		

Tablo 1 incelendiğinde, müzik eğitimi alan öğrencilerden not ortalaması (5.00 ile 4.00) arası olan 12 kişi, (4.00 ile 3.00) arası olan 2 kişi, (3.00 ile 2.00) olan 1 kişi, olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Müzik Dersi Almayan Grubun Akademik Başarı Ortalamaları

5.00 ile 4.00 arası	4.00 ile 3.00 arası	3.00 ile 2.00 arası
4.99	3.92	2.94
4.77	3.50	2.77
4.50	3.50	
4.05	3.22	
4.00		

Tablo 2 incelendiğinde, müzik eğitimi almayan öğrencilerin not ortalaması (5.00 ile 4.00) arası olan 5 kişi, (4.00 ile 3.00) arası olan 4 kişi, (3.00 ile 2.00) arası 2 kişi, olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Öğrencilerin Orta Öğretim Başarı Puanlarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

ORTA ÖĞRETİM BAŞARI PUANLARI							
	5.00 - 4.00		4.00 - 3.00		3.00 - 2.00		TOPLAM
	f	%	f	%	f	%	
Müzik Eğitimi Alan Öğrenciler	12	80	2	13	1	7	15
Müzik Eğitimi Almayan Öğrenciler	5	45	4	36	2	19	11

Tablo 3 incelendiğinde, müzik eğitimi alan öğrencilerden %80'nin not ortalamasının (5.00 ile 4.00) arası, %13'ünün (4.00 ile 3.00) arası, %7'sinin ise (3.00 ile 2.00) arası olduğu saptanmıştır.

Müzik eğitimi almayan öğrencilerden ise %45'inin not ortalamasının (5.00 ile 4.00) arası, %36'sı (4.00 ile 3.00) arası, %19'nun ise (3.00 ile 2.00) arası olduğu saptanmıştır.

Tablolardan da anlaşılacağı gibi yapılan yüzde ve frekans dağılımları sonucunda müzik eğitimi alan öğrencilerin, %80 gibi bir oranla not ortalamalarının (5.00 ile 4.00), %13 gibi bir oranla (4.00 ile 3.00) arasında olduğu görülmekte, buna karşılık, müzik dersi almayan öğrencilerin ise %45 gibi bir oranla (5.00 ile 4.00) arası, %36 bir oranla (4.00 ile 3.00) arası olduğu görülmektedir. Sonuçlar, müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik eğitimi almayan öğrencilere göre daha yüksek bir akademik başarıya sahip olduğunu kanıtlar nitelikte olup, ayrıca yurt dışındaki araştırmaları da destekler niteliktedir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki müzik eğitimi bireyin bilişsel öğrenme yaşantıları açısından önemli bir değer taşımaktadır. Özellikle çocuğun her seviyedeki okul yaşantıları boyunca verilecek doğru, bilinçli, sistematik bir müzik eğitimi onun bilişsel başarısında, bununla doğru orantılı olarak da öğrenim hayatı boyunca akademik başarısında olumlu etkiler yaratacaktır.

Bu bağlamda; bireyin çevreyi ve dünyayı tanımada, çevresindeki olayları sağlıklı ve dengeli bir şekilde anlamada ve sentezlemede, ayrıca dikkat, algı, hafıza, içgörü gibi süreçleri en üst düzeyde kullanmada, müzik eğitiminin rolü ve etkililiği açıktır.

Bu nedenledir ki; çocuğun gelişim dönemlerinin her aşamasında doğru ve bilinçli bir müzik eğitimi verilmeli, çocuğun eğitiminde duysal eğitimin gerekliliği konusunda okul rehberlik servisleri, öğretmenler ve kitle iletişim araçları ile ebeveynler bilinçlendirilmelidir. Aileden sonra çocuk üzerinde en etkili kurumlardan biri olan okullarımızda da, okul koroları, okul çalgı toplulukları gibi ders dışı müzik etkinliklerine sıklıkla yer verilmeli, seçim yapılmadan mümkün olduğunca çok çocuğun bu etkinliklerden yararlanması sağlanmalıdır.

İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarımızda, müzik dersi ders saatleri arttırılmalı, bu kurumlarda görev yapan müzik öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri bu konuda bilinçlendirilmelidir. Konuyla ilgili daha kapsamlı deneysel nitelikte araştırmalar yapılmalı, lisans üstü çalışmalarla bu araştırmalar desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

- Başaran İ. E., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 1969.
- İpşiroğlu N., Sanattan Güncel Yaşama, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1998.
- Selçuk Z., Gelişim ve Öğrenme, Nobel Yayınları, Ankara, 2000.
- Uçan A., İnan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1996.
- Yavuzer H., Çocuk Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.
- www.menc.org/publication/articles/academic/powtuck.htm.research on the relationship of music and other academic areas.
- www.menc.org Music Education Facts and Figures.
- www.musica.uci.edu/mrn/U112F94.html Music and Cognitive Achievement in Children.
- www.suite101.com/articles/article.cfm A study of Evidence that Music Education is a positive Factor, Theses by Jeane Akin, California state University Sacramento, California Chapter 4 The Data, 1987.